

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden

önce *İşçinin Sesi* gelecek!

Yıl:16 Sayı:397

Gün örgütlenme ve

hazırlık günüdür!

25 Haziran 1990

İşçi sınıfımızın yalnızca alınteri değil, sağlığı, canı da yağmalanıyor

Yakıcı bir sorun: İşçi sağlığı

İşçi sağlığı sorunları, işyeri ortamıyla, çalışma koşullarıyla, işyeri ortamında varolan makina-teknoloji donanımıyla ve üretim süreciyle bağlı olarak biçimlenir. İşgüvenliği önlemlerindeki gerilik ve yetersizlik, kişisel koruyucuların ve makina koruyucularının yokluğu ya da eksikliği, işyerinde işçi eğitiminin ihmal edilmesi, işyeri ortamında hastalık yapıcı etkenlerin (ısı, aydınlatma, basınç, gürültü, nem, tozlar ve gazlar, radyasyon) varlığı her yıl gerçekleşen yüzbinlerce iş kazasıyla ve meslek hastalığıyla doğrudan bağlıdır.

Bunda da sorumluluk, meslek hastalıklarının ve meslek kazalarının her an soykırım, daha doğrusu sınıf-kırım gibi gerçekleştiği işletmelerin sahiplerine, yani devlete ve kapitalist sınıfa aittir. Burjuvazi ve onun devleti, işçi sağlığına, işçi sınıfının iş ve yaşam koşullarının, işyeri ortamının iyileştirilmesine vb. harcanacak kaynaklara, kârı azaltan, kaçınılması zorunlu bir gider olarak bakmaktadır. Bu nedenle, işçi sınıfının sorunlarını, burjuvazinin ve onun devletinin ilgi alanına hapsetmek, bu sorunların çözüm bulması değil, daha da yaygınlaşması demektir.

Ali Babaishak

Burjuva kaynaklarda, ILO belgelerinde, burjuvaziye bilinçle sözcülük eden "bilim" çevrelerinde işçi sağlığından söz edilirken, onun sınıfsal ve siyasal özü gizlenir ya da unutturulur. Bu çevrelerin ortak bakışı şudur: İşçi sınıfı her koşulda ve her zaman için burjuvaziye, kapitalistlere hizmet edecektir. Şu halde işçi sağlığı diye bir sorun varsa, bu işçi sınıfından çok kapitalistleri, onların devletini ilgilendirir ve ilgilendirdiği ölçüde vardır.

Egemen bir görüş olarak sık sık rasladığımız bu görüş, yönetimleri düzene bağlı sendikalarda, sendika sözcülerinin demeçlerinde de yansımaktadır: "İşçi sınıfının sağlık sorunları acıdır, dayanılmaz boyutlardadır. İşveren-devlet ve sendikalar aralarında eşgüdüm sağlayarak, bu sorunu, daha fazla ertelemeyen en kısa zamanda çözmelidirler."

Burjuvazi ve onun devleti, işçi sağlığına, işçi sınıfının iş ve yaşam koşullarının, işyeri ortamının iyileştirilmesine vb. harcanacak kaynaklara, kârı azaltan, kaçınılması zorunlu bir gider olarak bakmaktadır. Bu nedenle, işçi sınıfının sorunlarını, burjuvazinin ve onun devletinin ilgi alanına hapsetmek, bu sorunların çözüm bulması değil, daha da yaygınlaşması demektir.

Sorunu yaratan kapitalizm çözecek olan işçi sınıfı

İşçi sağlığı sorunları, kapitalistlerin ve burjuva devletin mülkiyet ve egemenlik alanlarında, fabrikalarda, madenlerde vb. açığa çıkmaktadır. Öte yandan, çok iyi bilindiği gibi, bu sorunlar, artık tıbbın ve sağlık bilimlerinin uğraş alanlarına sığmayan, hukukun, mühendisliğin ve sosyal bilimlerin de katıldığı "multi-disipliner", yani çeşitli bilimlerin bilgi ve kurallarını içeren geniş bir alanda

incelenmektedir.

İşçi sağlığı sorunları, işyeri ortamıyla, çalışma koşullarıyla, işyeri ortamında varolan makina-teknoloji donanımıyla ve üretim süreciyle bağlı olarak biçimlenir. İşgüvenliği önlemlerindeki gerilik ve yetersizlik, kişisel koruyucuların ve makina koruyucularının yokluğu ya da eksikliği, işyerinde işçi eğitiminin ihmal edilmesi, işyeri ortamında hastalık yapıcı etkenlerin (ısı, aydınlatma, basınç, gürültü, nem, tozlar ve gazlar, radyasyon) varlığı her yıl gerçekleşen yüzbinlerce iş kazasıyla ve meslek hastalığıyla doğrudan bağlıdır. Bunda da sorumluluk, meslek hastalıklarının ve meslek kazalarının her an soykırım, daha doğrusu sınıf-kırım gibi gerçekleştiği işletmelerin sahiplerine, yani devlete ve kapitalist sınıfa aittir.

Bu nedenledir ki, Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfını yoksulluk sınırlarında yaşamaya zorlamasıyla ve daha fazla sömürmeye çabalamasıyla, iş kazalarının, geçici ve kalıcı iş göremezliklerin, sakatlıkların, ölümlerin ve meslek hastalıklarının yüksek sayısı arasında tam bir uyum vardır. 1988 yılında sigorta kapsamındaki 3 milyon 200 bin işçinin uğradığı kazalar ve bu kazalardan kaynaklanan ölümler, sakatlıklar ve iş göremezlikler rekor düzeye erişmiştir. 167 bin 570 iş kazası olmuş, 1498 işçi ölmüş, 2358 işçi de artık iş görmez duruma gelmiştir. Bu verilerin, yalnızca SSK kapsamındaki işçilerin başına gelenleri yansıttığını, gerçekte işçi sınıfının SSK kapsamındaki işçilerden kat kat daha fazla olduğunu gözönünde bulundurursak, işçi sınıfının durumunu ve çalışma koşullarını daha net algılayabiliriz.

Öte yandan toplum gündeminde, giderek daha yakıcı bir biçimde yer aldığı gibi, burjuvazinin işçi sınıfının yaşama hakkını sınırlayan etkinliği,

yalnızca işletmelerle sınırlı değildir. Kapitalizm, sanayi artıkları, atıklar, çöpler, radyasyon ve gazlarla, doğayı ve doğal yaşamı da tahrip ederek, işçi sınıfının ve tümüyle toplumun yaşama alanlarını daha yaygın ölçekte tüketmekte, zehirlemektedir. Toplumsal-siyasal suç dosyası burjuvazi kadar kabarmış bir egemen sınıfı bütün tarih içinde bulmak zor olsa gerek!

Olgular kanıtıyor: İşçi sınıfının çalışma ve yaşama alanlarını, biraz daha kâr için, sağlıksızlık, meslek hastalığı, sakatlık ve ölümlerle dolduran burjuvazidir, devlettir. Mülkiyet ve egemenlik onlardadır. Zor bela çıkmış yasaların kağıt üzerinde kalmasından, tüzüklerdeki sağlık ve güvenlik önlemlerinin uygulanmamasından sorumlu olanlar, kendi yasaları gereği olan yükümlülüklerini bile yerine getirmeyenler yine onlardır.

Oyleyse işçi sağlığı sorunlarını giderme görevi işçi sınıfına düşmektedir. İşçilerin yaşama haklarını savunma mücadelesinin odakları, fabrikalar, madenler, işletmeler olmalıdır. Sınıf sendikaları, devrimci ve komünist işçiler bu mücadelede en önde yer almalıdır.

Olgular: Tehditler ve tehlikelerle çevrili bir sınıf yaşamı

Barbar burjuvazinin, yaşama hakkını işçi sınıfından esirgeyen uygulamaları sonucunda, işyeri ortamından hiç eksilmeyen zararlıların etkisiyle Türkiye işçi sınıfının sağlığı yağmalanmaktadır. Benzerine az raslanır koşullarda gerçekleşen bu soygun ve sömürü, işçinin fiziksel ve moral varlığı, sağlığı ve yaşamı için büyük bir tehdit ve tehlike oluşturmaktadır. Bu ortamda açığa çıkan meslek hastalıkları ve erişilmez sayılardaki

meslek kazaları, sakatlıklar, ölümler, geçici ve kalıcı iş göremezlik durumları, erken yaşlanma, yaşam süresinin azlığı, koruyucu ve iyileştirici sağlık hizmetlerinin yetersizliği ve geriliği, işçi sınıfının günlük yaşamında, burjuvazinin ve devletinin neden olduğu tahribatın göstergeleridir.

Yaşamın her gün kanıtlandığı bu tahribatı işyerlerinde, koruyucu hekimlik zorunluluğunu reddeden, koruma önlemleri almayan, kişisel koruyucu vermeyen, ruhsatsız ve denetimsiz kaçak işçi, çırak ve çocuk işçi sömürüsü yapan bir sınıfın günlük etkinlikleri içinde görmek olanağı vardır.

Bu aşamada, son iki üç yıl içinde basına yansıyan olgulardan birkaçını aktaralım. Bunlar, tehditler ve tehlikeler içinde üreten ve yaşayan bir sınıfın koşullarını gösteriyor. İşçi sınıfının, yaşama hakkını, sendikal demokratik mücadelenin, sınıf mücadelesinin gündemine en baş sıralara koyması gerektiğini gösteriyor. Şimdi bu olgulara bir göz atalım.

Madencilerden ümit kesildi. Zonguldak'ın Kozlu bölgesinde önceki gün meydana gelen göçük olayında toprak altında kalan işçilerden ümit kesildi. Göçük altında kalan işçilerin 5'inin cesedi çıkarıldı. (Cumhuriyet, 2 Şubat 1987)

Kozlu'nun yası dinmedi. Yine göçük: Üç ölü üç yaralı. Zonguldak'ın Kozlu üretim bölgesinde 8 işçinin ölümüne yol açan göçüğün yası sürerken, dün de Çorum'un Dodurga linyitleri müessesesinde meydana gelen göçükte üç madenci hayatını kaybetti. 3 kişi de hafif yaralandı. (Cumhuriyet 6 Şubat 1987)

Karadon'da göçük: 1 ölü bir yaralı. Türkiye Taş Kömürü Kurumu'na

bağlı Zonguldak, Karadon üretim merkezinde meydana gelen göçükte maden işçisi Şaban Dirik hayatını kaybetti. (*Cumhuriyet*, 13 Nisan 1987)

Karadeniz Bakır İşletmeleri'ne bağlı Samsun işletmesinde, iş kazası sonucunda 8 kişi hayatını yitirdi. (*Hürriyet*, 9 Nisan 1987)

PTT şehirlerarası santralında çalışan ve rahatsızlandığı halde şefinden izin alamadığı bildirilen hamile bir memure, görevi başında çocuğunu düşürdü ve kan kaybından öldü. (*Cumhuriyet*, 18 Mart 1987)

Dün saat 15.00 sıralarında, Ereğli Demir Çelik Fabrikaları içerisindeki kireç tesislerinde, makina yüksek mühendisi Mustafa Şahan (41) iskele üzerinden düşerek ağır yaralandı. Ereğli SSK hastanesine kaldırılan Şahan kurtarılamayarak öldü. (*Cumhuriyet*, 29 Mart 1987)

Fürsân işyerinde asit kazanı patladı. Beş işçi asitle yanarak yaşamını yitirdi. (*Hürriyet*, 11 Mayıs 1988)

Kırşehir'in Mucur ilçesinde kurulu bir yem fabrikasında, karbondioksit zehirlenmesi nedeniyle 4 kişi öldü. (*Ajans Tüba*, 27 Haziran 1988)

Zehirlenen işçiler şantiyeye kilitlendi. Ataköy ticaret merkezi inşaatında çalışan 71 işçi yemekten zehirlendi. İşçiler şantiye şefi Hüseyin Cici'ye durumu bildirip hasteneye gitmek istediler.

İşçilerin hastaneye gitmesi halinde sigortasız oldukları anlaşılacak diye korkan Hüseyin Cici, hepsini şantiyeye kilitledi. Fakat 20 kişi can çekişmeye başlayınca mecburen hastaneye gitmelerine izin verildi. Ağır durumda olan 20 işçi ölümünden döndürüldü. Olay soruşturuluyor. (*Günaydın*, 1 Temmuz 1988)

Sünerbank'ta 1600 işçi bu defa da kavurmadan zehirlendi. 6 ayda bu dördüncü zehirlenme. (*Tercüman*, 16 Temmuz 1988)

Bakırdağ-Saraycık'ta kurulu DETAŞ çinko maden ocağında göçük: 3 ölü. (*Güneş*, 2 Eylül 1988)

Isparta'nın Eğridir ilçesinde PTT işçilerini taşıyan bir traktörün uçuruma yuvarlanması sonucu 8 kişi öldü. 18 işçi yaralandı. (*Günaydın*, 18 Eylül 1988)

Afyon alkaloit fabrikasında gazdan zehirlenen 4 kişi öldü. (*Ajans Tüba*, 26 Eylül 1988)

Tuzla Çınarlı mahallesinde kanalizasyon kazısı esnasında toprak altında kalan 2 işçi öldü. (*Cumhuriyet*, 7 Ekim 1988)

Yozgat'ta taş ocağında meydana gelen patlamada 3 kişi öldü. (*Güneş*, 16 Ekim 1988)

800 işçi zehirlendi. Pendik tersanesinde yemekten zehirlenen 800'e

yakın işçiden 25'i hasteneye sevkedildi. Durumu protesto eden 1500 işçi yemek boykotu yaparak öğle yemeğini yemediler. (*Cumhuriyet*, 21 Ekim 1988)

Gediz Gökler kasabasında Çoban Madencilik'e ait kömür ocağında patlamada 6 işçi öldü, 4 işçi yaralandı. (*Cumhuriyet*, 13 Aralık 1988)

Fabrikada pazartesi ölümleri: Nitrogliserin buharı kalp krizi nedeni. Makina Kimya Endüstrisi Kurumu'nun barut fabrikasında çalışan 8 işçinin kalpten can verdiği, birçoğunun da kalp hastası olduğu açıklandı. Nitrogliserin buharından damarların genişlediği, hafta sonu ise normale döndüğü belirtildi. Ankara Elmadag'daki barut fabrikası işçilerinin hafta sonu tatili dönüşü sırasında yeniden çalışmaya başlamalarıyla, damarlarında tekrar genişlemenin başladığı ve bu durumun ani ölümlere yol açtığı tesbit edildi. (Fuat Uğur, 23 Aralık 1988)

İskenderun çimento fabrikasında facia: Silo inşaatında kalıp çöktü, 11 işçi öldü.

İskenderun çimento fabrikasına yapılmakta olan silo inşaatında meydana gelen kalıp çökmesi sonucu 11 işçi, 30 metre yükseklikten düşerek feci şekilde can verdi.

İskenderun nöbetçi savcısı Cavit Sümer, "olay meydana geldiği sırada işçiler sanırım yukarıda yemek yiyorlarmış, çünkü olay mesai saatleri dışında 18.00 sırasında meydana gelmiş..." dedi. (Şükrü Kanat, *Tercüman*, 21 Ocak 1989)

1989 yılında SSK-üniversite işbirliğiyle yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, petrol, kimya ve lastik sanayii işletmeleri kan hastalıkları ve kanserler açısından en tehlikeli işkol- ları içinde yer almaktadır.

Bu araştırmadan çıkan verilere göre: Hastalık riski, kimyasal üretim yapan işletmelerde işçilerin %26.1'ini, lastik sanayiinde %24.7'sini, petrol sanayiinde %14.4'ünü kapsamına almıştır.

Bilim adamlarının verdikleri bilgilere göre, risk yüklü bir işkolu olarak petrol, kimya ve lastik işletmelerinde öncelikle kan yapıcı sistemin bozulması, bunu izleyen süreç içinde kanserleşme olguları gündeme gelmektedir. (Erkan Yiğit, 6 Şubat 1989)

Levent'te 5 katlı bir boya fabrikası infilak sonucu çöktü. 20 kişi öldü. İnterkim boya fabrikasında asetilen tüplerin patlaması ile başlayan yangında 5 katlı fabrika çöktü. Yangın yandaki Santo Kimya fabrikasına sıçradı. Ölü sayısının en az 20 olduğu, 40'tan fazla ağır yaralı bulunduğu belirtiliyor. Hastaneler, yanmış cesetler ve yaralılarla dolu. İtfaiye ve yardım ekipleri, alevler yüzünden olay yerine yaklaşamadı. Şiddetli patlamanın etkisi ile birçok işçinin bina dışına fırlayıp, yollara savrulduğu görüldü.

İstanbul belediye başkanı Dalan "bir süre önce şehir içinde tehlikeli

madde satımını yasaklamıştık. Bölge idare mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı aldı. Bu gibi işyerlerinin bir an önce şehir dışına taşınması lazım, İstanbul her an patlamaya hazır bir bomba üzerinde oturuyor" dedi.

Çalışma ve sosyal güvenlik bakanı Aykut, olaydan sonra, "lanet olsun buraya nasıl ruhsat verirtler hangi akıllının işi bu, hepimiz suçluyuz" diye tepki gösterdi. (*Hürriyet*, *Milliyet*, *Tercüman*, 4 Mart 1989)

Dikkatsizlik ve sigara 4 cana mal oldu. Solüsyon faciası:

Bakırköy Sultan Çiftliği'ndeki bir lastik kaplama atölyesinde dün akşam saatlerinde dikkatsizlik sonucu çıkan yangında, işçilerden Hayati Sağır, Muhlis Erdem, Bayram Gönen ve Ömer Yıldırım boğularak öldüler.

İtfaiye yetkilileri, yangının, tamamen çalışanların sorumsuz davranışlarından kaynaklandığına ve böylesi işyerlerinde çalışanların belli konularda eğitilmemiş olmasının acı sonuçlar doğurabileceğine dikkat çektiler. (Serdar Akinan, *Milliyet*, 11 Temmuz 1989)

Meslek hastalığı kurbanları artıyor. İzmir Aliğa petrokimya kompleksinde ara ve nihai ürünler kanser riski taşıyor. Son bir yıl içinde yaş ortalamaları 34 olan 6 işçinin kanser nedeniyle öldüğü açıklandı. (*İşçi Yaşamı*, 4 Ağustos 1989)

Kadıköy gaz işletmesinde karbondioksit ve kükürt zehirlenmeleri, kalp ve damar hastalıklarına yol açıyor. İşçiler arasında, çalışırken veya emekliliğin ilk yıllarında ölüm olağan karşılanıyor. (*İşçi Yaşamı*, 5 Eylül 1989)

İşçi sağlığı sorunlarına nasıl bakıyorlar?

Türkiye'de işçi sınıfının giderek artan sayısal varlığı ve toplumsal siyasal ağırlığı, bir sınıf olarak onun çalışma ve yaşama koşullarını öne çıkarmış ve sınıf mücadelesi gündeminde değişmez bir madde konumuna getirmiştir. Bununla bağlı olarak, şimdi de çeşitli toplumsal sınıf ve katmanların sözcülerinin, yazarlarının neler söylediklerine yakından bir bakalım.

TMMOB başkanı Teoman Alptürk, "Türkiye iş kazaları ve meslek hastalıklarında dünya ülkeleri arasında ön sırada yer almakta ve rekora doğru gitmektedir" dedi. Alptürk, işçi sağlığı ve iş güvenliği haftasının sona ermesi dolayısıyla şunları söyledi: "İş kazalarında azalış yerine artış varsa, bu, icra organının konuya ciddiyetle yaklaşmamasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de hep söylenegeldiği gibi, suçlu, ne mevzuat, ne müfettiş sayısı, ne de benzer konulardır. Suçlu; yetkili organların uygulama konusundaki gayri ciddiliği ve samimiyetsizliğidir." (*Cumhuriyet*, 15 Mayıs 1987)

İdeolojik olmakla suçlanan grevlerde yitirilen işgünü sayısı, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu yitirilen iş günlerine oranla daha azdır.

Unutulmamalıdır ki, iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle ortaya çıkan kayıplar, bunları ortadan kaldıracak ya da azaltacak önlemler için harcanacak paralardan fazladır. Önlemek ödemekten ucuzdur. (Faruk Pekin, *Yeni Gündem*, 10 Mayıs 1987)

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) adına konuşan Necdet Akyüz Türkiye'de ceza ve kabaca eğitim dışında, bu konuda (işçi sağlığı, meslek hastalıkları, meslek kazaları alanında-İ.S.) hiçbir şey yapılmadığına değinerek, bu nedenle yıllar içinde olumlu bir gelişme görülmediğini belirtti. (*Cumhuriyet*, 14 Mayıs 1987)

Türk-İş sözcüsü Sabahattin Dertli, grevlerin en yoğun olduğu, ekonomiye zarar verilmesinden yakınılan 1975-1979 yıllarında dahi iş kazalarında kaybedilen iş günü sayısının

Olgular kanıtıyor: İşçi sınıfının çalışma ve yaşama alanlarını, biraz daha kâr için, sağlıksızlık, meslek hastalığı, sakatlık ve ölümle dolduran burjuvazidir, devlettir. Mülkiyet ve egemenlik onlardadır. Zor bela çıkmış yasaların kağıt üzerinde kalmasından, tüzüklerdeki sağlık ve güvenlik önlemlerinin uygulanmamasından sorumlu olanlar, kendi yasaları gereği olan yükümlülüklerini bile yerine getirmeyenler yine onlardır. Burjuvazinin işçi sınıfının yaşama hakkını sınırlayan etkinliği, yalnızca işletmelerle sınırlı değildir. Kapitalizm, sanayi artıkları, atıklar, çöpler, radyasyon ve gazlarla, doğayı ve doğal yaşamı da tahrip ederek, işçi sınıfının ve tümüyle toplumun yaşama alanlarını daha yaygın ölçekte tüketmekte, zehirlemektedir. Toplumsal-siyasal suç dosyası burjuvazi kadar kabarmış bir egemen sınıfı bütün tarih içinde bulmak zor olsa gerek!

grevlerden yüzde 35 fazla olduğuna dikkat çekti. (*Cumhuriyet*, 14 Mayıs 1987)

İşçi sağlığı ve meslek hastalıkları uzmanı Dr.Haldun Sirer, şöyle dedi: 1984 yılı istatistiklerine göre, Türkiye'de 599 meslek hastalığı vakası tesbit edilmiştir. Oysa 15-20 bin arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bugün işyeri hekimlerinin büyük çoğunluğu bir süs olmaktan öteye gidememektedir. Sigorta polikliniklerinin çok yoğun olduğu ülkemizde, meslek hastalıklarının tespitinde işyeri hekimlerine büyük görevler düşüyor. İşçiler 3-6 ayda bir sağlık kontrolünden geçirilmelidir. (*Tercüman*, 24 Mart 1987)

Taramalarda hastalık şüphesi görülenler derhal hastaneye gönderiliyordu. 2 ayda bir işçilerin sağlık kontrolünden geçmesi için işletmeleri zorladık. İşçilere meslek hastalıklarıyla ilgili seminerler de veriyorduk. İşverenler işyerlerindeki sağlık koşullarını düzeltmeye zorlanıyordu. Onlar için bu maliyet artırıcı bir durumdu. Özellikle 1980'den sonra, bir hükümet politikası olarak, faaliyetlerimizi bozma-baltalama yönünde çabalara girişildi. Karşımızda daima iktidarda işveren ortaklığını bulduk. Onlar için

Ekonomik sendikal haklar için savaşmak, işçi sınıfımızın sağlığı, yaşamı, geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu haklar uğruna savaş, sınıfın geri kesimlerini savaşa çekmek için de güçlü bir araçtır.

(TKP 5(1). Kongre Kararları'ndan)

önemli olan işçilerin uyanmamasıydı, işçi ölüme mahkum olsa bile uyanmamalıydı. (Dr. Çağlar Kırçak, Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi eski başhekim, 2000'e Doğru, 10 Nisan 1988) (abç)

Ben Türkiye'de sendikaların işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında üzerlerine düşen görevi yerine getirdikleri inancında değilim. Sendikalar üyelerinin canına kasteden, onların adeta kaza değil cinayet oluyor feryatlarının yükselmelerine neden olan durumlar karşısında pasif izleyici tavrı takınmış durumdadır. Son uygulamada bakanlığın ilan ettiği "işçi sağlığı ve iş güvenliği haftası"nda da aynı durum söz konusu. Bu alanı neden işçiler ve işçi kuruluşları bakanlığa terk ediyorlar? (Yavuz Şimşek, Görüş, Temmuz 1987)

İşçi sağlığı iş güvenliği, ülkemizin en önemli ve çözüm bekleyen sorunları arasındadır. Bu alandaki mevzuat maalesef amacına uygun olarak uygulanmıyor. Birinci derecede devlet, ikinci derecede işveren konuya gereken önemi vermiyor. Türk-İş hemen her yıl bu konuda sempozyum düzenleyerek sorunu kamuoyuna bildirmeye çalışıyor. Ama sorunun çözülmesine biraz olsun katkıda bulunmak. (Mustafa Başoğlu, 2000'e Doğru, 10 Nisan 1988)

Emek uğruna kanser: İşyerlerindeki sağlık ihmalleri, yüzlerce işçiyi hastaneye düşürdü.

Yüzlerce işçinin kanser tedavisine alındığı hastanenin başhekim Dr.Nazif Yeşilten, "buradakiler sadece belirlenebilen hastalar. Gerçek sayı bunun kat kat üstünde. Önemli bölümü kan ve akciğer kanserinin pençesi altında... Hastanemiz 1980 yılında kuruldu. İlk yıllar ulaşabildiğimiz işyerlerinde taramalar yaptık. Ama 1984 yılından bu yana kadro yetersizliği nedeniyle tarama yapamıyoruz. Tesadüfen beliren hastalar geliyor" dedi. (Mustafa Bağdiken, Hürriyet, 11 Şubat 1988)

1975-1987 arasında 192.852 işçi greve çıkmışken, 10 kat daha fazla sayıda, 2.183.439 işçi iş kazası geçirmiştir. Yine aynı dönemde grevler nedeni ile 7.664.975 işgünü kaybolmuşken, iş kazaları nedeni ile kayıp işgünü sayısı 40 kat fazla olarak 307.363.201'dir.

Bu tablo grev hakkını yasaklayan, kısıtlayan ve baskı altına alan iktidarların, işçilerin yaşamını ve sağlığını, ülke ekonomisini düşünmediklerini ortaya koymaktadır. Başka deyişle 1975-1987 arası milyonlarca işçi iş kazası geçirir ve on binlercesi ölürken, 300 milyonun üzerinde işgünü iş kazaları nedeni ile kaybolur, ülke

ekonomisi büyük kayıplara uğrarken yine de grev hakkı iktidarlarca "en büyük sorun" olarak görülmüştür. Bu tavır ancak işçi sınıfının hak ve özgürlüklerine iktidarların ne denli düşman olduğunun ölçüsünü ortaya koymaktır. (Petrol-İş 1988-1989 Yılı lığı s.308-309)

İşçi sağlığına, örgütlü savaşımın bir parçası olarak baktığımız zaman burada sendikaları görüyoruz, işçi sendikalarını, hekimlerin örgütü olan TTB'yi görüyoruz ve bir örgüt sayılmamakla birlikte, basını da ben o konuda bir örgüt olarak görüyorum. Bu işbirliği sağlanmalıdır. Bunlara işverenlerin katılması doğaldır. Devletin katılması doğaldır, ama devlete ve işverenlere yol göstermesi gerekenler işçi sendikalarıdır ve hekimlerin meslek örgütleridir. (Dr.Erdal Atabek, Görüş, Temmuz 1987)

Topluca ele aldığımızda bu görüşleri şöyle sınıflandırabiliriz:

1) Sorunların çözülmemesini devlet bürokrasisinin kötü işleyişine bağlamak.

2) İşçi sağlığını, genel toplumsal sağlık sorunlarının küçük ölçekli bir parçası olarak görmek, sağlık bilimlerinin sınırları içinde ele almak, konunun çeşitli bilimlerle ilişkisini ve en önemlisi de, işçi eylemiyle, sendikal eylemle ilişkili boyutlarını atlamak, sendikaların görevini, sorunun çözümüne biraz olsun katkı yapmak olarak koymak.

3) İşçi sağlığını, meslek hastalıklarını, meslek kazalarını asıl olarak devlete, ulusal gelire vb. verdiği zararlar açısından ele almak, işçi sınıfının sağlığına ve yaşama hakkına, üretim kaybına neden olması yüzünden "ülke ekonomisi" çerçevesinde bir sorun olarak bakmak.

4) İşçi sağlığı, işgüvenliği, meslek kazaları ve meslek hastalıkları için önlemler almanın, harcamalar yapmanın burjuvazi için de "ekonomik" olduğunu, üretimi artıncı etkiler sağlayacağını kanıtlamaya çalışan sağ, reformist yaklaşımlar.

5) Sıraladığımız bu yanlış sağ ve reformist görüşlere karşı, doğru devrimci görüş, burjuvazinin işçi sınıfını sağlıksız ve güvenliksiz işletmelerde bilerek çalıştırdığını, bu koşullarda çalışmanın işçilere getireceği tüm riskleri ve tehlikeleri umursamadan, aşırı yoğun sömürü uyguladığını ileri sürer, sorunların çözümünü sınıf mücadelesinin alanlarında, eylemlerde arar. Ancak şunu da belirtelim ki, bürokratik görevlerde bulunmuş olan Dr.Nazif Yeşilten, Dr.Haldun Sirer ve Dr.Çağlar Kırçak gibi hekimler de, uygulamacılığın ve bilimselliğe bağlılığın kazandırdığı ustalıklı, işçi sağlığı sorununa nesnel bir bakış açısı getirmişler ve işçi sınıfının çalışma ve

yaşam koşullarına ilişkin gözlemleriyle durumu aydınlatmışlardır. Gazeteci-sindikacı Yavuz Şimşek'in de bürokratik sendikacılığa bu konuda yönelttiği eleştiri haklıdır.

Demokrat çevrelerde oldukça sık rasladığımız şu sağ anlayışın üzerinde biraz durmalıyız: Bu çevreler sayısal verileri yazarak "grevlerde yitirilen işgünü — işçi sağlığı, meslek hastalıkları, meslek kazalarında yitirilen işgünü" karşılaştırmaları yapmakta ve ikincisinde yitirilen çalışma süresinin daha uzun olduğundan yola çıkarak, hangisinin ekonomiye daha fazla zarar verdiğini tartışmaya çalışmaktadırlar.

Öncelikle, grevlerin ekonomiye, ya

İşçi sağlığı konusunda sendikaların verdiği eğitimin gerçek durumu nedir?

Bu eğitimlerde, büyük çoğunluğu burjuva, sol liberal öğretim

üyelerinden oluşan ve sendikal çevrelerde etkinlik sağlamış bir akademisyenler gurubu öncelik kazanmıştır. Bu eğitimciler, programsız, en küçük bir anti-kapitalist öz bile taşımayan "dersleriyle" işçi sınıfının zamanını ve kaynaklarını boşa harcamaktadırlar. Bu eğitim seminerlerinde, sağlık, sosyal güvenlik, demokrasi, sınıflararası barış, uzlaşma vb. konular, içeriksiz, ayakları yere basmayan ve soyut bir biçimde "ders" olarak verilmektedir. Henüz yaşanmış kanlı faşist diktatörlük sürecini ve bu sürecin öznesi olan kapitalist sınıfı, finans-kapitali atlayarak anlatılan soyut "demokrasi" derslerini, işçiler, içleri bayılarak, esneyerek, sıkıntıyla istedikleri kadar dinleyebilirler, eğitilmiş olmazlar.

da sıkça söylendiği biçimiyle "ulusal ekonomi"ye zarar vermesi burjuvazinin sorunudur. Sendikacıların, demokratların, devrimcilerin böyle sağ görüşler taşımaları işçi sınıfının mücadelesine zararlıdır.

Hastalıklar ve iş kazaları nedeniyle öncelikli olarak ve her zaman asıl zarara uğrayanlar ise işçilerdir. Yaşamların söndüğü, organların koptuğu, sakatlıkların yüzbinlere ulaştığı bir işyeri ve çalışma ortamında, riskler ve tehlikelerle dolu üretim koşullarında çalışanlar ve çalışamaz duruma getirilenler işçiler ve yalnızca işçilerdir.

Bu felaketlerle dolu ortamda, işçi sınıfının giderilmez kayıpları dururken, burjuvazinin, daha utangaç anlatımıyla "ulusal ekonomi"nin de zarara uğradığını, kanıtama çabası boşunadır. "Amasra'nın bardağı, biri olmazsa bir daha" deyişindeki gibi, nasıl olsa işçileriyle, teknisyenleriyle, mühendisleriyle bir yedek işsiz ordusu, kapitalistlerin kapısında bir işin boşalmasını, işe alınmayı beklemektedir.

Hastalıklar, iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle herşeyini asıl yitiren işçi sınıfıdır. Yeni grevlerle, eylemlerle, sürekli yükselen bir mü-

cadele yürütmedikçe de yitirmeye devam edecek olan ondan başkası olmayacaktır.

Kapitalist sınıfın, işçi sağlığını tehdit eden işyeri ortamı ve çalışma koşullarını iyileştirmesinin kendi yararına olacağı iddiası, hem gerçek dışıdır, hem de "devrimciyim, demokratım" diyen insanlara yakışmamaktadır. İş kazalarını ve meslek hastalıklarını üreten koşulları, kapitalist sınıf, kârını en yükseğe çıkarmak amacıyla, bilerek, isteyerek bırakmaktadır. Onun işyerini, bilerek ilkel ve denetimsiz bıraktığını görmek için biraz dikkat yeterlidir.

Kaldı ki burjuvaziye daha çok kâr etmesi için akıl verenler, gerçeklere de dayanmıyorlar. Eğer işyerlerinde önlem almak, kaybedilen işgünlerinden daha ucuza gelseydi, burjuvazi hemen önlem alırdı. Kapitalizmin temel yasası kâr yasasıdır. Bu yasa dışarıdan verilen akıllarla işlemez.

İşçi sağlığı ve eğitimi

Fabrikalarda, işletmelerde, maden ocaklarında, işyeri ortamından kaynaklanan ve üretim sürecindeki çalışma koşullarında ortaya çıkan riskler, zararlılar ve tehlikeler hakkındaki işçiler herşeyi bilme hakkına sahiptir.

Bu durum, işkolu ve işletme düzeyinde, işçiye gerekli bilgilerin düzenli ve yinelenen bir biçimde, eğitimle ulaştırılmasını gerektirmektedir. İşçi sağlığının özgül sorunları, işletmeler düzeyinde disiplin ve süreklilik isteyen koruyucu sağlık uygulamasını, sağlam işleyen, yaygın örgütlenmiş, iyileştirici ve yeniden işe kazandırıcı sağlık hizmetini, meslek hastalıklarını tanyacak ve hastayı meslek hastalığı hastanesine gönderebilecek bir işyeri hekiminin varlığını, işletmelerde birikmiş olan meslek hastalığı-meslek kazası etkenlerini araştırıp denetlemek ve ortadan kaldırmak üzere, hekimlik, mühendislik ve sosyal bilim elemanlarının işbirliğini gerektirir.

Hiç şüphesiz, bunların hepsinden önce, bu sayılanların tümünü uygulatacak güç olarak sınıf sendikalarının ve ileri, komünist işçilerin zorunlu varlığını saymalıyız. İşçilerin, işyeri ortamına, çalışma koşullarına, üretim sürecine, makinalara, araçlara, maddelere ve ürünlere ilişkin bilgileri arttıkça, bu ortamda varolan tehlikelerden ve zararlılardan nasıl korunacaklarını da onlar saptayacaklardır.

İşçi sınıfına verilmesi gereken eğitim sözkonusu edilmişken, bu noktada, işçi sınıfının eğitimiyle uğraşan kurumlara bir göz atmakta yarar vardır.

Burjuva yasalar, işçiye iyi işyeri ortamı ve iyi çalışma koşulları sağlama, çalışacağı işin niteliği hakkında ücretli eğitim verme yükümlülüğünü işverene yüklemiştir. İşin işçiye uygunluğunu denetlemek, işçiyi işin tehlikesi hakkında bilgilendirmek, gerekli becerileri kazandırarak onu işe başlatmak işverenin görevidir. İşe giriş muayenesinin ve periyodik muayenenin sonuçlarının sağlık kartlarına işlenmesi gerekmektedir. Yasalarda ne yazarsa yazsın, günlük yaşamda bu yükümlülükler işlememektedir. Ne kapitalistler, ne de onların devleti böyle bir işlev üstlenmemektedir.

Gerçek yaşamda kapitalist sınıfın eğitim uygulamaları, üretimin artırılmasına, giderlerin azalmasına yönelik olarak kendisi için koyduğu hedefleri işçi sınıfına benimsetmek

Az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde ilk göze çarpan olay aşırı düşük ücret düzeyidir. Türkiye'de pek çok yıllar, pek çok sektörde ve bazı sektörlerde de sürekli olarak ücret, fiziksel sınırdan, bazen de altında durmaktadır. Bunun sonucu olarak az ve orta gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının kendini yeniden üretme olanağı tehlikededir. Aşırı yüksek ölüm oranları, ömür kısalığı, aşırı yüksek iş kazaları ve meslek hastalıkları bu durumun göstergeleridir.

Bu ülkelerde göze çarpan ikinci olgu, insanlık dışı çalışma koşullarıdır. Kadın işçi sömürüsü, "çırak" adı altında çocuk sömürüsü, sigortasız-kaçak işçi sömürüsü akıl almaz boyutlardadır. Sonra geliyor işsizlik. Az ve orta gelişmiş ülkelerde işsizlik toplumsal bir afetir.

(R. Yürükoğlu, *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye*, s.61 Beşinci baskı)

amacına hizmet etmektedir.

İşçi sınıfının giderek büyüyen varlığı ve artan toplumsal-siyasal ağırlığı, meslek sahibi aydınları etkilemiştir. İşçi sağlığının, sağlık bilimleriyle ilişkisi, hekimlerin ve meslek odalarının, özellikle son 20 yıldır, artan bir ilgiyle, bu alanda kuramsal düzeyde ve uygulamalı çalışmalar yapmasına neden olmuştur.

Meslek odalarının etkinlikleri arasında TTB tarafından gerçekleştirilen, 1978 ve 1988 işçi sağlığı kurultayları, işyeri hekimlerinin eğitimiyle ilgili kurslar, kimya ve makina mühendisleri odalarında gerçekleştirilen "kol çalışmaları" olumlu eğitim çalışmalarıdır. Ancak eğitim ağırlıklı bu çalışmaların ürünleri, daha çok, meslek odalarının sınırlı çevresinde, mesleki bilimsel dergilerde kalmakta, işletmelerin, fabrikaların, madenlerin somut sorunlarını yaşayan, bu nedenle somut bilgiler ve çözümler bekleyen işçi sınıfına yeterince ulaşamamaktadır.

Burjuva partilerinden hiçbirinde, göstermelik bile olsa, işçi sınıfının yaşama hakkını birinci derecede ilgilendiren bu sorun üzerinde çalışan bir çalışma gurubu yoktur. DYP-SHP gibi düzen partileri, işçi sınıfının günlük çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirme ve yükseltme konusunda burjuvazinin çıkarlarını "başarıyla" gözetmektedirler.

İşçi sınıfının yaşamını yağmalamaktan suçlu olanlar, burjuvazidir, kapitalizmdir, devlettir. Yeşiller, sol liberal doğacılar bunu söylemedikleri sürece, propaganda düzeyinde bile hiçbir şey söylemiş olmayacaklar, görüntülerle oyalanıp duracaklardır.

Son yıllarda bazı demokratik yığın örgütlerinin, işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarıyla ilgili etkinlikler geliştirdiği görülüyor. İnsan Hakları Derneği, Halkevleri, Tayad, zaman zaman kapitalist sınıfların uygulamalarına karşı çıkıyorlar. Yığın örgütleri arasında, özgün çalışma ve örgütlenme modeliyle dikkati çeken İşçi Sağlığı Derneği ise, sendikalara ve ileri işçilere yönelik eğitim çalışmaları yürütmektedir. İşçi sınıfının, işletmelerde, madenlerde, fabrikalarda karşılaştığı somut sorunlara ve çözüm yollarına yönelen derneğin eğitim araçları aylık, *İşçi Yaşamı* dergisi, işçi eğitimciler yetiştiren eğitim kursları, işkolları ve işyerleri düzeyindeki eğitim seminerleridir.

Sendikalar ve eğitim

Madenlerde, fabrikalarda ve işletmelerde, çalışma ortamında varolan ve yeni açığa çıkan fiziksel zararlılar, üretim sürecinde beliren tehlikeler, işçilerin genel olarak eğitilmelerini, özel olarak da işletmeler hakkında yeterli bilgiyle donatılmalarını gerektirir.

Sendikalar işçi sınıfının tümünün yığın örgütleri olduklarına göre sınıfın bu konuda eğitimi gibi devasa bir görevin de yine onlar tarafından yerine getirilmesi gerekir. Sendikaların işçiler için, aynı zamanda mücadele okulları olması gerektiğini de gözönünde bulundurursak, sendikaların eğitim konusundaki yükümlülüklerinin önemi daha netleşir. Öyle ki, günlük sorunların herbirinde, yaşamın her evresinde, her somut durumda, kapitalizmin işleyişindeki kötülükleri birer birer etinde duyan işçi sınıfına verilecek bu bilgiler, eğitim, nesnel ve bilimsel verilere

dayanılarak yapılıyorsa, geneliyle sınıf mücadelesine büyük bir güç katmakta gecikmeyecektir.

İşçi sağlığı konusunda sendikaların verdiği eğitimin gerçek durumu nedir?

İşçi sınıfının sendikasız çoğunluğu için düzenli bir eğitim olanağı hemen hemen hiç yoktur. Raslantılara kalmıştır. Sendikalı işçiler için eğitim, genel olarak sendika üst düzey yöneticilerinin, eğitim sekreterlerinin ve aydınlardan oluşan "uzmanlar"ın seçimlerine göre yapılmaktadır.

Bu eğitimlerde, büyük çoğunluğu burjuva, sol liberal öğretim üyelerinden oluşan ve sendikal çevrelerde etkinlik sağlamış bir akademisyenler gurubu öncelik kazanmıştır. Bu eğitimciler, programsız, en küçük bir

Devrimci, ilerici sendikacılarla, tabandaki devrimci ve komünist işçilerin gerçekleştirdikleri eğitim etkinlikleri, sendikaların sınıf sendikaları, yönetimlerin de buna uygun yöneticiler konumuna gelmesinde önemli işlevler görmektedir. Geleneksel burjuva eğitimini dışlayan bu sendikaların eğitim alanındaki atılımları, eğitimle görevli yeni bir işçi aydını tipinin ortaya çıkmasını, eğitim programlarının ve çalışma biçimlerinin, işçilerin istemleriyle, ihtiyaçlarıyla uyumlu olmasını getirmektedir.

İşçi sağlığı, meslek hastalığı, meslek kazaları ve iş güvenliği sorunlarının sınıfsal özü, işçilerin bilgiyle donanmasını ve girişken olmalarını dayatıyor. Sınıf sendikacılığının vereceği eğitim, işçi sınıfının somut güncel sorunlarından yola çıkarak bunları, dolu dizgin, devrimci bir demokrasi mücadelesi düzlemine yerleştirmeyi gerektiriyor.

anti-kapitalist öz bile taşımayan "dersleriyle" işçi sınıfının zamanını ve kaynaklarını boşa harcamaktadırlar. Bu eğitim seminerlerinde, sağlık, sosyal güvenlik, demokrasi, sınıflararası barış, uzlaşma vb. konular, içeriksiz, ayakları yere basmayan ve soyut bir biçimde "ders" olarak verilmektedir. Henüz yaşanmış kanlı faşist diktatörlük sürecini ve bu sürecin öznesi olan kapitalist sınıfı, finans-kapitali atlayarak anlatılan soyut "demokrasi" derslerini, işçiler, içleri bayılarak, esneyerek, sıkıntıyla, istedikleri kadar dinleyebilirler, eğitilmiş olmazlar.

Bu "beyefendi" uzmanlar, işçi sınıfının kazanımlarını bir darbeyle yerlebir eden faşist diktatörlüğü, işçi sınıfını sömürülme yoksulluğa, yoksulluktan fiziksel açlık sınırlarına süren kapitalist sınıfı açıkça hedef gösteren eğitim yapmazlar. İşçi sınıfı için bir kısıntı isteyecek olsalar, bu işlemin burjuvazi için neden çok yararlı olacağını kanıtlamadan yola çıkmazlar. Burjuva yasaları bile, kağıt üzerinde, yasallığını yitirmiş olan bir sınıf iktidarının şiddet yoluyla devrilmesini "yasal" sayarken, saymak zorunda kalırken, işçi sınıfının ola-

naklarını, kasasını, zamanını alan bu eğitimciler meşruluğunu bin kez yitirmiş burjuva egemenliğine toz kondurmazlar. Ama ne olur? Hakları alma mücadelesi içinde işçiler, bu sayın profesörlerle kaderci bir mahalle imamı arasında çok önemli bir fark olmadığını kısa sürede anlarlar.

Buna karşılık devrimci, ilerici sendikacılarla, tabandaki devrimci ve komünist işçilerin gerçekleştirdikleri eğitim etkinlikleri, sendikaların sınıf sendikaları, yönetimlerin de buna uygun yöneticiler konumuna gelmesinde önemli işlevler görmektedir. Geleneksel burjuva eğitimini dışlayan bu sendikaların eğitim alanındaki atılımları, eğitimle görevli yeni bir işçi aydını tipinin ortaya çıkmasını, eğitim programlarının ve çalışma biçimlerinin işçilerin istemleriyle, ihtiyaçlarıyla uyumlu olmasını getirmektedir.

İşçi sağlığı, meslek hastalığı, meslek kazaları ve iş güvenliği sorunlarının sınıfsal özü, işçilerin bilgiyle donanmasını ve girişken olmalarını dayatıyor. Sınıf sendikacılığının vereceği eğitim, işçi sınıfının somut güncel sorunlarından yola çıkarak bunları, dolu dizgin, devrimci bir demokrasi mücadelesi düzlemine yerleştirmeyi gerektiriyor.

Yaşamın kanıtladığı gibi, "sınıf sendikacılığı, devrimci sendikacılık, ancak şu ya da bu işkolunda, şu ya da bu konfederasyonun içinde yapılabilir" tezleri geride kalmıştır. Her sendikal yapı, her işkolu, her işletme, sınıf sendikacılığının kaleleri konumuna gelebilir, gelmelidir. Bunun örnekleri giderek çoğalmaktadır. Ancak bugün gelişmekte olan bu sınıf sendikacılığının en zayıf yanı, demokratik işleyişlerin henüz yaşama yeterince geçirilmemiş olmasıdır. Burjuva sendikacıların yönettikleri sendikaları ilerici ve komünist işçilere kapatmaya çalışmaları anlaşılır bir şeydir. Kendine devrimci demokrat diyen sendika yöneticilerinin ise bunun tersine davranmaları gerektiği ortadadır.

Sendikaların eğitim programlarını işçilere danışarak saptamaları, burjuva düşünürler, uzmanlar ve kapitalist sınıfın sözcüleri yerine, işçi sınıfı aydınlarından ve yetişmiş işçilerden oluşan eğitimci kadrolar atamaları zorunlu ve güncel bir ihtiyaç durumuna gelmiştir. İşkolunun, işletmelerin somut durumunu ve işçilerin somut sorunlarını temel alan bir eğitim ve eylem programıyla işçi sınıfının geri kesimlerini de sendikal demokratik mücadeleye çekmeyi sendikal eğitimin temel ilkeleri arasında saymak herhalde yanlış olmayacaktır.

İşçi sağlığı ve sendikal eylem

Türkiye'de yaşamın binlerce kez kanıtladığı gibi, toplu sözleşmelerle elde edilen ekonomik haklar, yüksek enflasyon nedeniyle, daha birinci yılı dolmadan erimekte, toplu sözleşme döneminden işçiler daha da yoksullaşmış olarak çıkmaktadırlar. Enflasyon işçi sınıfının ve halk sınıflarının sömürülmesinde kapitalist sınıfların elinde güçlü bir silah konumundadır. Bu nedenle işçi sınıfının hedefi ve umudu enflasyonun düşmesini beklemek değil, burjuvaziyi iktidardan alaşağı etmek, enflasyonla birlikte kapitalist işleyişin yarattığı tüm kötülüklerin de belini kırmak olmalıdır. Öte yandan, Türkiye kapitalizmi-

nin bunalımlı doğası nedeniyle, ülkede egemenliğini sürdüren kısıtlı, güdük burjuva demokrasileri ve 12 Eylül faşist diktatörlüğü nedeniyle, toplu sözleşmelerin özgürce yapılabilirdiği sürenin kırk yıl içinde on yılı geçmediğini biliyoruz. Bu süre de, işçi sınıfının yüksek mücadelesi temelinde yaşanabilmiştir. Pratik göstermektedir ki, ekonomik-demokratik haklar için, işçi sınıfının çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirmek için mücadele, sendikaların, devrimci-komünist işçilerin gündeminde baş sıralarda yer almaktadır.

İşyeri ortamının, çalışma koşullarının sağlıklı, güvenli bir düzeye kavuşturulmasını amaçlayan, meslek hastalığı ve meslek kazaları tehlikelerini sorgulayan, hammaddelerin, ara malların, çeşitli üretim gereçlerinin, makinaların, üretim süreçlerinin, teknolojinin ve sonuç olarak ürünlerin ve yan ürünlerin işçi sağlığına olumsuz etkilerini açıkça ortaya koyan bir çalışma, sendikalara toplu sözleşme çalışmalarında yığınsallık ve canlılık katacak, toplu sözleşme masalarını ve işletmeleri kapitalistlere karşı birer mücadele odağı konumuna yükseltecektir.

Şurası yalın bir gerçektir ki, işyeri ortamının fiziksel durumunu normalleştiren, çalışma koşullarını önlemlerle düzelten, iyileştiren kazanımlar, enflasyonun etkisiyle eriyip gitmeyecek kazanımlardır. Toplulara geçirilecek bu tür haklar, en az parasal haklar kadar önemlidir.

İleri kapitalist-emperyalist ülkelerin birçoğunda bu haklar, o ülkeler işçi sınıfının verdiği uzun ve kanlı mücadele sonucunda elde edilmiştir. Bu ülkelerde işçi sınıfı, emperyalist burjuvazinin, işçi hakları söz konusu olunca yavaş işleyen yasal mekanizmalarını zorlamış, birçok hakkı yasalara sokturmuştur. Bununla da yetinmemiş, işyeri ortamında işçi sağlığı, meslek hastalığı, iş kazası tehlikesi ortaya çıkar çıkmaz grev yapma hakkını, hak grevi kazanımını elde etmiş, kullanmış ve kullanmaktadır.

İşçi sınıfı, ileri işçiler ve sendikacılar, yaşamın dayattığı bu sorunlarla nasıl başedebilirler?

Öncelikle, bu görevin bir sınıf olarak kendisine düştüğünü, kendisinden başka hiçbir sınıf ya da katmanın, işçi sınıfının yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirip, yükseltmeyeceğini bilince çıkararak. *İkinci olarak*, sendikal mücadelenin, yığınsallığı ve kararlılığı en çok gerektiren eylemlerinin, "küçük gerilla çatışmaları"nın en çok bu alanda olacağını bilerek ve buna hazırlanarak. *Üçüncüsü*, sendikal örgütlenmeyi, siyasal ayırım yapmadan tüm işçilerin yığınsal örgütüne dönüştürerek, sendikal demokrasinin gerçekten işlediği bir düzeye yükselterek. *Dördüncüsü*, işçi sınıfının somut, güncel sorunlarına dayalı bir eylem anlayışını temel alan ve sağlık, mühendislik bilimlerinin ve sosyal bilimlerin bilimsel verileriyle bu somut sorunların kaynağına inen, sınıfı aydınlatan ve bilgiyle donatan bir eğitim programını yürürlüğe koyarak. Daha da sayılabilir ama birşey açıktır: işçiler, isterlerse sendikacılar, bu sorunlarla başedebilirler.

Sendikal eylemin küçük gerilla çatışmalarını, işçi sınıfının ve onun önderliğindeki halkın büyük devrim mücadelesine bağlamak ve devrimi başarmak. Kapitalizm koşullarında, çözümünü işçi sınıfına düşen *en temel görev* işte budur.